

УДК 657.422.6

Яцишин Т.–ст. гр. БОм–51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королук Т. М.

Для здійснення виробничої діяльності підприємство повинно мати речові засоби виробництва, які являють собою певні матеріальні виробничі ресурси. Матеріальні ресурси є засобами виробництва, які включають засоби праці і предмети праці. В теоретичному розумінні матеріальні запаси є предметами праці, які одноразово використовуються у виробничому процесі, свою вартість відразу переносять на готову продукцію. В бухгалтерському обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами. Але поняття матеріальні і виробничі запаси є дискусійним і трактується в літературних джерелах неоднозначно.

Термін „запаси” у вітчизняній літературі з’явився із затвердженням П(С)БО. Згідно П(С)БО 9 запаси визнаються активами, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов’язані з їх використанням та їх вартість може бути достовірно визначена. Порівняння цієї термінології визначення запасів з визначенням їх у МСБО 2 „Запаси” показує, що ці твердження мають аналогічний зміст. Аналіз концептуальних визначень термінології показує, що по суті виробничі запаси і матеріальні запаси почали визначатись в П(С)БО 9 запасами.

В економічній літературі відсутнє єдине трактування поняття „виробничі запаси”, що викликає певні протиріччя, які пов’язані із його тлумаченням.

Автори по-різному тлумачать термін „виробничі запаси”. На думку Л.М. Вороновича, виробничі запаси – це частина оборотних коштів на підприємстві, які не залучено до процесу виробництва. Н.В. Чебанова та Ю.А. Василенко дають інше визначення запасів, а саме: матеріальні ресурси необхідні для забезпечення розширеного відтворення обслуговуючої сфери нематеріального виробництва, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання. Ф.Ф. Бутинець під сутністю виробничих запасів розуміє все те, що завезено на склади підприємства і ще не вступило в першу стадію обробки, тобто частина сукупних запасів, призначених для виробничого споживання. В.С. Лень та В.В. Гливенко визначають виробничі запаси як предмети праці, підготовлені для запуску у виробничий процес; складаються вони з сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, тари і тарних матеріалів, запасних частин для поточного ремонту основних фондів.

Найбільш оптимальним є наступне визначення виробничих запасів як складової частини предметів праці, які приймають участь у виготовленні продукції, але безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту.

Для цілей бухгалтерського обліку виробничі запаси включають: сировину, основні й допоміжні матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тару й тарні матеріали, будівельні матеріали, матеріали, передані у переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення та інші матеріали.

Виробничі запаси займають особливе місце у складі майна підприємства та у структурі витрат, адже вони є основною складовою при формуванні собівартості готової продукції.